

Мандри і подвиги Хитромудрого Лицаря Горчика

Галина Малик

Мандри і подвиги Хитромудрого переможця дванадцятиголового змія Лицаря Горчика, його банконосця Третього Зайвого та красуні Каролі

Уривки з казки-повісті. Джерело: [Колиба. Портал про Закарпаття](#)

Присвячую своїй найменшій онучці Мішель.

Подія перша

У прадавні часи в нашій Україні жили лицарі.

Носили вони залізні лати, кольчуги та шоломи, мали мечі, списи та щити, їздили верхи. Маленькі лицарі ходили до школи, а великі їздили на лицарські турніри та билися з одноголовими, двоголовими, триголовими і навіть шестиголовими зміями та іншими різними чудовиськами, яких тоді в Україні було повно-повнісінько.

Ті одноголові та багатоголові зміїська так знахабніли, що мало не щодня вимагали на сніданок по красуні.

Уявіть собі, навіть таке шмаркате змієня, що у нього ще й молоко на губах не обсохло, а й те верещить:

— Хочу красуню на вечерю! Та щоб була чорнява і з кирпатим носом!

Зрозуміло, що красунь ставало дедалі менше та менше.

Лицарів теж, бо змії ковтали їх не лише на обід, а й на вечерю.

Та найстрашніші часи настали, коли з'явився на північних землях невиданий Багатоголовий Змій Горинич. Скільки у нього було голів — ніхто не знав. Бо того, хто з ним зустрічався, серед живих більше не бачили. Знали лишень, що голів тих дуже багато — за один раз Змій міг проковтнути ціле село.

Тоді володар західних земель князь Галицький вирішив скликати усіх лицарів, які залишилися, аби з ними порадитися, як того багатоголового змія перемогти.

Спочатку зібрав він п'ятихвилинку — нараду всіх своїх міністрів, депутатів і просто мудреців, та й каже:

— Погані справи, хлопці, з тим лицарством. Одні лицарі поїхали за кордон — там, кажуть, дракони менші, битися з ними легше. Інші почали казна-чим займатися — продають по містах хто пиво, хто цукерки. Лати поскидали, мечі позакидали. Просто жах! Що робити будемо? Лицарство гине!

Один депутат каже:

— А давайте ми закон такий видамо — хто за три дні не повернеться з-за кордону,

того вже ніколи не пустимо додому!

Князь каже:

— То вони й не повернуться! І кому гірше буде? Нам!

— То давайте, — каже один мудрець, найстарший у партії мудреців, — позабираємо у них те, чим вони торгують! От вони й знову за мечі візьмуться!

Зажурився князь, підперши голову рукою:

— Ой, Господи, ну що ж мені робити, коли у мене такі дурні радники!

Отоді й послав він по всіх краях і землях своїх поштових (ні, не тих, що працюють на пошті, а тих, що служили у його ПОЧТІ). Вони сурмили у великі сурми і сповіщали:

— Князь Галицький зволив скликати на велику лицарську нараду всеземельну і всекрайову лицарів поважних, заможних і незаможних, з нагородами і без нагород, уславлених і невідомих у третю неділю сьомого місяця до стольного граду Галицького! З собою князь просить мати зброю, звичну для руки лицаря, та харчі на тиждень.

Подія друга

Коли поштові сурмили на найбільшому майдані у свої сурми, лицар Горчик саме підкріплявся цукеркою від "Світоча". Лицар Горчик дуже любив "Світоч". Він полюбляв і "Марс", і "Хрумок", і "Снікерс". Але без "Світоча" лицар Горчик просто не міг жити.

Отож лицар Горчик сидів та наминав цукерки від "Світоча", на сьогодні вже п'ятнадцяту чи шістнадцяту.

Над ним на гілках гойдалися мавки і цвірінькали жар-птиці, а у траві шмигали малесенькі травоядні динозаврики. Чому малесенькі? Бо на той час уже всі великі виродилися. Залишилися де-не-де середні, та ще малесенькі — трохи більші за ящірок.

Мавки видурювали у лицаря Горчика цукерки, а динозаврики підбирали крихти з землі.

Зачувши про лицарський турнір, лицар Горчик проковтнув останній шматочок, втерся рукавом і вирішив тут-таки їхати на турнір.

Бо що було йому вагатися — ще не зовсім великому, але вже й не маленькому, з усіх боків гождому, хороброму лицареві?!

Отож спакував він кілька десятків цукерок від "Світоча" на дорогу, змастив олією "Олейна" свої лицарські залізяки, де вони трохи проіржавіли, та й забороло, щоб воно без скреготу опускалось, і...

Ні, стривайте, ми ще забули про коня!

Еге ж, свиснув лицар у два пальці:

— Ге-гей! Сива Кобурко, ану сюди!

І став перед ним коник, вірніше, конячка, бо це була дівчинка-конячка Кобурка, між іншим, дуже вередлива і пещена. Почухала вона заднім копитом за вухом і питає:

— Ну, чого тобі не сидиться?..

— На турнір поїдемо, — каже лицар Горчик.

— У-у! — махає головою конячка Кобурка.

— Чого "у-у"? — питає лицар.

А Кобурка йому копитом під ніс:

— Бо у мене всі підкови повідлітали!

Пошукав у кишенях лицар Горчик, знайшов якісь гривні, котрі тато-лицар йому на цукерки давав, та й повів Ко-бурку до коваля.

За дві гривні підкував коваль Ко-бурку.

— То поїхали, чи що? — питає Гор-чик.

А Кобурка знову головою мотає:

— У-у!

— Ну що таке? — сердиться лицар Горчик.

— Еге, — каже ображено конячка, — як собі — так і лати "Олейною" помастив! А мене прикрасити що, не треба? Та й не годиться лицарю без свого знамена у дорогу вирушати!

Почухав потилицю лицар Горчик — правду Кобурка каже.

Узяв він скотча золотого кольору, що йому з тридесятого царства контрабандою привезли, повирізував з нього трилисників конюшини: одного, найбільшого, наклеїв на синє знамено, а інші, менші, — Кобурці на попону та на вуздечку. Ось тобі і прикраса, і відзнака!

— Ну, тепер інша річ! — Кобурка задоволено.

Подія третя

Помолився лицар Горчик і вирушив у далеку дорогу.

Їхав день і вечір, доїхав до невеликого лісу.

У тому лісі вирішив переночувати. Вибрав дуба, під ним розклав багаття, а Кобурку пустив пастися.

Не знав лицар Горчик, що в цьому дубі жив Той-Що-В-Дуплі-Си-дить.

А Той-Що-В-Дуплі-Сидить саме дуже солодко спав. Бо мав уночі йти на чергування по лісу — лякати пізніх подорожніх.

Отож спить собі Той-Що-В-Дуплі-Сидить, коли це дим з багаття йому просто до носа потрапив. Почав він чхати і кашляти, аж з очей сльози покотилися. Яке тут далі спання?!

Визирнув Той-Що-В-Дуплі-Сидить з дупла — якийсь дрібний лицар під деревом багаття палить.

— Хе-хе! — аж потер руки від задоволення Той-Що-В-Дуплі-Сидить, — сама робота до рук прийшла! Ну, стривай! Зараз я тобі покажу, як у мене під носом димом смердіти!

Спочатку Той-Що-В-Дуплі-Сидить заухкав совою.

А лицарю Горчику — байдуже. Сидить собі, цукеркою вечеряє.

(Але це аж ніяк не означає, що ти можеш робити так само! Ти ж іще не лицар!)

Тоді Той-Що-В-Дуплі-Сидить завив вовком.

А лицар Горчик до другої цукерки береться.

Тоді вже геть сердитий Той-Що-В-Дуплі-Сидить заревів Змієм Гориничем!

Ви чули, як реве Змій Горинич?

Я теж ні, але це має бути дуже страшно!

А лицарю Горчику — хоч би тобі хни!

Обтрусив він крихти з вафельних цукерок, устав, потягнувся та й каже:

— Ну, хто ти там такий страшний, вилазь!

Почухав свою кострубату голову Той-Що-В-Дуплі-Сидить, обтріпав зі своєї листяної одежі хробачків та гусениць, і виліз.

Став коло дуба та й знічено того дуба колупає, очі в землю опустив — соромно йому, що лицаря не злякав.

— Ну що? — питає Горчик. — Будемо битися чи миритися?

— Та де мені з таким хоробрим лицарем битися! — відказує Той-Що-В-Дуплі-Сидить.

— Я тепер за те, що тебе не налякав, повинен тричі тобі у пригоді стати!

— А що ти робити вмієш?

— Совою ухкати, потилицю подорожнім могильним холодом лоскотати, болотяного смороду напускати...

— Е-е-е, ні, — каже лицар Гор-чик, — це не знадобиться! Не треба мені такого слуги! Лізь назад у своє дупло.

— Не можу! Тепер я від тебе не відстану!

— Ну то й грець із тобою! — каже лицар Горчик. — А мені ніколи.

Зібрався та й рушив у дорогу.

А Той-Що-В-Дуплі-Сидить жолудем перекинувся та й у лицареву торбу запхнувся. А за ним і Грець, якого лицар Горчик згадав.

Бо той Грець лише тоді з'являвся, коли його хто-небудь згадував. Він тільки й чекав, аби до того, кому його побажали, вчепитися і шкоду робити.

Отож Грець до Того-Що-В-Дуплі-Сидить учепився і за ним у торбу — гульк! Той-Що-В-Дуплі-Сидить його не побачив, бо вже у жолудя перекинувся. А схожий Грець був на таке собі худе-худюще поросятко — рильце у нього довге, на ніжках ратиці, ще й хвіст у кільце закручений з китичкою на кінці. Лицар Горчик далі собі поїхав, не підозрюючи, що ще одного непрошеного гостя у торбі везе.

Подія четверта

Доїхав лицар Горчик до невеличкого озерця, очеретом та лататтям зарослого. Раптом чує — хтось плаче.

Підійшов до берега, комиші розгорнув, аж водяники, наче жабенята, у воду з берега побулькали — а на листочку з латаття маленька русалонька сидить і реве, брудні сльози по щоках розмазує.

— Ти чого? — питає Горчик.

— Не хочу в цьому озері жи-и-и-ити! Мене тут усі дражня-а-а-ать, бо у мене хвостик не такий, як у всіх.

Дивиться лицар Горчик, а у Русалоньки справді хвостик, як у золотої риби. У всіх решти русалок — як у коропів, а в неї — рожевими хвильками спадає, наче м'який серпанок.

Узяв лицар Горчик трилітрову скляну банку з-під маринованих огірків, посадив туди Русалоньку і каже:

— Поїдеш зі мною до князя Галицького. У нього в басейні, я чув, усякі заморські сирени та ундіни проживають — і данські, і грецькі, і ще там усякі різні земноводні.

— А що ж я там робитиму? — питає Русалонька. — Я ж іноземних мов не знаю!

— От і будеш їх по-нашому вчити!

Отак і поїхав із трилітровою банкою в руках.

Подія п'ята

Доїхав лицар Горчик до великої печери.

У тій печері жив Той-Що-Печери-Риє. Він був величезний, волохатий, з лапами-лопатами, наче у крота.

Той-Що-Печери-Риє був дуже злий на усіх лицарів.

Бо у горах усі печери належали йому, і жили в них змії, чудовиська та всілякі там дракони.

За печери змії, чудовиська і дракони платили йому квартплатню кажанами та щурами.

Тому Той-Що-Печери-Риє харчами ніколи не переймався. Нанесуть йому кажанів та щурів на місяць, він собі лежить та жує — жодного тобі клопоту.

А як узялися лицарі битися з тою поганню, так печери порожніти почали. Той-Що-Печери-Риє тепер мусив сам, неборак, уставати та собі харчі запасати, бо нікому йому стало кажанів ловити.

Тому він оголосив війну не на життя, а на смерть усім лицарям. І допомагав зміям, драконам та чудовиськам: заманював лицарів до печер, завалював їх там камінням, заводив у підземні лабіринти — і взагалі витворяв усілякі неподобства.

Подія шоста

Лицар Горчик зліз із Кобурки, стоїть — потилицю чухає. І просто неба йому ночувати не хочеться, і до печери — невідь-куди — лізти неохота.

Але тут саме дощик став накрапати. Нічого іншого Горчику не лишилося — поліз він до печери.

Нагріб сухого листя — влаштував собі постіль. Банку з Русалонькою біля себе поставив, Кобурку пастися пустив.

Та й заснув.

А Грець тихенько з торби виліз, знайшов у печері вузький хід — і давай тим ходом дертися. Дерся-дерся, дерся-дерся, аж доки до барлогу Того-Що-Печери-Риє не доліз.

Той-Що-Печери-Риє саме вечеряти збирався — юшку з кажанів доварював. Грець йому й каже:

— Ти тут різні смаколики викамарюєш, а там до тебе у печеру оттакений лицарище заліз!

— Га? Де? Як? — розлютився Той-Що-Печери Риє. — Ану давай його сюди!

— Тобі треба — ти й бери, — каже хитрий Грець, та й чкурнув назад до лицаря Горчика у торбу.

Спить собі лицар Горчик, коли чує — якийсь гуркіт. Та ще й його хтось у бік

копитом штурхає.

А це Кобурка його будить:

— Вставай швидше, бо нас камінням завалює.

Поки лицар схопився — вже пізно було. Завалило вихід камінням. Мацав він, мацав стіни — лише каміння навколо.

Сів лицар Горчик та й чуває потилицю:

— Що ж мені далі робити?

А тут з його торби Той-Що-В-Дуплі-Сидить жолудем викотився.

Викотився та й каже:

— Еге, оце й настала моя черга тобі перший раз у пригоді стати!

— У якій це такій пригоді? — питає лицар Горчик.

— Та у такій, щоб тебе з цього підземелля визволити! — каже Той-Що-В-Дуплі Сидить.

— Ну і що ти таке чарівне зробити можеш, щоб мене з цього підземелля визволити? — не вірить лицар Горчик.

— А ось дивися! — відказує той.

Дивиться Горчик — а Той-Що-В-Дуплі-Сидить вийняв з-за пазухи очеретинку, знайшов шпарочку в стіні і давай з очеретинки у ту шпарочку дуги.

Дув-дув, дув-дув, аж захекався. А тоді взяв камінця та — кресь! — об нього Горчиковим мечем!

Я-ак бабахне за кам'яним завалом! Я-ак заверещить Той-Що-Пе-чери-Риє та я-ак дремене! Аж під ним уся гора захиталася.

А каміння розлетілося!

Бачить Горчик — якийсь прохід.

Ну що його робити? Треба якось вибиратися.

Полізли Горчик з Кобуркою через те каміння.

А Той-Що-В-Дуплі-Сидить знову жолудем перекинувся — і в торбу! А за ним і Грець, що теж було з торби виліз — подивитися, що там таке сталося.

Грецю дуже не сподобалося, що Той-Що-В-Дуплі-Сидить лицарю Горчику допоміг.

Узяв він тихенько жолудя і хотів з торби викинути. Але Той-Що-В-Дуплі-Сидить враз собою став.

Побачив Греця і каже:

— А ти тут що робиш і звідки взявся?

— А я той Грець, що мене до тебе оцей дрібний лицар послав!

— Та на якого ти мені греця здався!

— Га-га, — радіє Грець, — тепер я від тебе не відстану!

— Ще й як відстанеш! Ану, геть з торби!

— А дзуськи!

— То я тебе сам викину!

— А спробуй!

Почали вони у торбі вовтузитись. Грець у Того-Що-В-Дуплі-Сидить на голові плигає,

а Той-Що-В-Дуплі-Сидить йому п'ястуки у боки тиче. Та так розплигалися, що торба стала підскакувати.

Лицар Горчик побачив і дивується:

— Що то таке з моєю торбою коїться?

Та кулаком я-ак дасть по торбі! У обох нечистих аж памороки забилися. Зіщулилися вони на дні торби й притихли.

А лицар Горчик далі поліз.

...